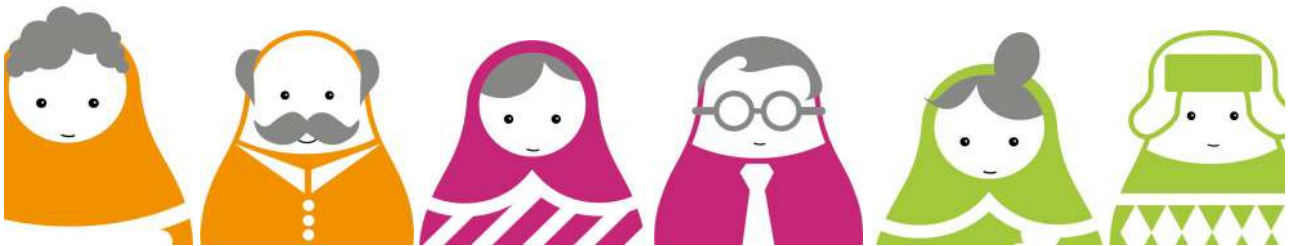

Kuka lukisi minut –seminaari, Tampere 10.11.2017
Hanna Pöyliö, Niilo Mäki Instituutti

Lukumummit ja -vaarit

Sanavaraston kartuttamista kaunokirjallisuuden avulla

@lukumummit

RATKAISE KUKA TAI MIKÄ APULA ON

Ihana apula tatoaa aina pepua ja latoaa tekaa, kun tilakoit apulan luona kylässä. Apula ruomaa erityisessä apuloille tarkoitettu ruomastossa eli Apulalassa. Apulat latuttavat paljon, koska he myös hitisevät enemmän. Hitiseminen rattestaa siitä, että he vahistessaan luukkuvat ja pekevät. Apulasta parasta on passutteleminen, Kauniiden ja rohkeiden ranastaminen ja tatostaminen.

Hyvä sanastoharjoitus

- Sanasto oppilaan kiinnostuksen mukaan
- Sopiva vaikeustaso
- Oppilas ottaa vastuun ja ohjaa omaa oppimista, mahdollisuus seurata kehitystä
- Kehittää tehokkaita sanaston oppimisstrategioita
- Huomioi sanaston omaksumisen monimutkaisen luonteen
- Opettaa sanoja oikeassa asiayhteydessä monipuolisesti
- Hyödyntää aisteja

Sanaston oppimistekniikat - älä Lukumummit ja -vaarit

- AINA hankalan sanan kohdalla:
 - Samaa tarkoittava sana, synonyymi
 - Asian kuvailu omin sanoin
 - Muista pyytää oppijaa kuvailemaan sanan merkitys
 - Sana omalla äidinkielellä

Kuvat

- Harjoitellaan nimeämään kuvasta sanoja.
 - Mitä kuvassa on?
 - Mitä kuvassa tapahtuu
- Ei vain tuttuja sanoja, vaan johdattele myös uusiin sanoihin.

Substantiivit, esineet ja asiat

1. Yläkäsite-alakäsite

- Mihin ryhmään tämä sana kuuluu (esim. koira on eläin)
- Mitä tällaisia asioita on (esim. eläimiä ovat koirat, kissat ja kengurut)

2. Sanahahmo

- Mikä sana tulee tästä sanasta mieleen (hassujakin asioita). (esim. sauva > vauva tai maailmanpyörä > maailma ja pyöreä)
- Kaikki mielikuvat ovat sallittuja ja hyväksi 😊

3. Yhdyssanat

- Mistä sanoista yhdyssana koostuu, mitä yksittäiset sanat tarkoittavat
- Yksittäisestä sanasta mieleentulevat yhdyssanat. (esim. tuli > tulipalo, tulikaste, tulitikku)

Verbit, tekemistä ja toimintaa

Aina ensin perusmuoto ja yksikön taivutukset! "Menisimmeköhän?" → "Tämä on mennä. Minä menen, sinä menet, hän menee"

1. Pantomiiimi

- Esitetään verbin kuvaamaa asiaa!

2. Tunnetila

- Millainen tunne on, kun tekee verbin kuvaamaa asiaa.
- Onko tunne positiivinen vai negatiivinen

3. Yhteenkuuluvat asiat

- Kuka tai mikä voi tehdä verbin kuvaamaa asiaa tai mitä asialla tehdään
- Esimerkiksi: kaataa _____ (oppija täydentää) tai lukea _____

Adjektiivit, pürteitä ja ominaisuuksia

1. Vastakohtat

- Mietitään sanalle vastakohta ja mitä se tarkoittaa

2. Vertailu (komparaatio)

- Taivutetaan sanaa: perusmuoto, enemmän --, eniten --. Esimerkiksi:

Nopea-nopeampi-nopein

Hervoton-hervottomampi-hervottomin

- Mietitään, miten asia lisääntyy, kun sitä taivutetaan, ei opeteta vertailua

3. Mielikuvaharjoitukset

- Suljetaan silmät ja mietitään miltä kyseinen adjektiivi voisi tuntua

Idiomit

- Kirjallisuuden avulla voi helposti käydä läpi suomen kieleen liittyviä *idiomeja*
- Idiomit ovat usein kahden sanan yhteenliittymiä, jotka eivät sanoina kuvaa sitä, mitä yhdessä kuvaavat
- Esimerkiksi: kuumille kiville, mennä itseensä, palaa poroksi. Keksitkö lisää?

Muita vinkkejä sanan mieleenpainamiseen

- Jotta sanat jäisivät pitkäaikaiseen muistiin, sanojen on toistuttava riittävän usein eri tilanteissa ja käyttöyhteyksissä.
 - Ei suurta määrää sanastoa yhdellä kertaa. Harjoittelun pitäisi toistua useaan kertaan ja lyhyen aikaa kerrallaan.
- Etenkin kielen oppimisen alkuvaiheessa työmuisti koetuksella. Lorut, riimit, laulut ja toistaminen käyttöön.
- Huumorin avulla, hassut kertomukset
- Mielikuvitus, luovuus, esimerkiksi lauseen jatkaminen
- Musiikin avulla
- Konkreettisissa kielenkäyttötilanteissa

Muita vinkkejä sanan mieleenpainamiseen

- Kielitietoisuuden avulla: sanaluokkien tai sanarakenteiden tunnistaminen
 - Suomen taivutusjärjestelmän monimutkaisuus!
- Sanojen ryhmittely eri tavoin:
 - Merkityksen, pituuden, alkukirjaimen, tyylierojen, johtopäätteiden mukaan tai mistä pidät eniten, mihin liittyy muistoja jne.
- Kirjallinen tuottaminen
 - Lihotetaan lauseita, lisätään syy-seuraussuhteita

Kiedo meidät tarinaan - www.lukumummit.fi/lukutuokiot

Etsi sivustolta... Tietoa sivustosta Suomi

LUKUSILTA LUKEMINEN NIMEÄMINEN SANASTO VANHEMPAINILLAT

Silta sujuvaan lukemiseen -
lukutaito on avain oppimiseen.

A man and a child are sitting on a couch, reading books together. The man is wearing a red sweater and glasses, and the child is wearing a blue jacket. They are both looking at their books.

Tervetuloa Lukusilta.fi-palveluun!

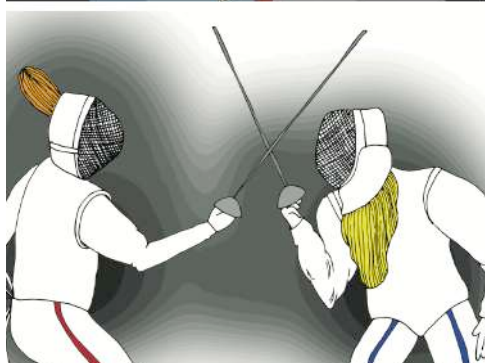
Lukutaito on avain oppimiseen. Kaikille lapsille sujuvan lukutaidon saavuttaminen ei kuitenkaan ole helppoa. Joskus tarvitaan enemmän huojittelua ja väkiväkkoa. Silloin perheen kaverustangan luen merkitys korostuu. Yhteistyössä vanhemmat, opettajat ja muut lapsen läheikuiset voivat tukea lasta tässä tehtävässä.

Tarvitsen tietoa

Valitse aihe

Valitse lapsen ikä

HAE ARTIKKELIITA, VIDEOITA, JNE.

Tulossa tammikuussa
2018!

Kiitos!

Hanna Pöyliö
hanna.poylio@nmi.fi
050 408 5446

  @haanpli

